

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-63. Rokopisov ne vračamo. Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, ponedeljek 16. januarja 1939

Cena posamezni številki din 150

In kaj je s samoupravami?

Nobene debate ne more biti o tem, da je naša javna uprava potrebna prav temeljite reforme. Prav tako pa tudi ni in ne more biti nobene debate o tem, da se more zboljšati javna uprava le s samoupravami. Ze celo pa ni nobenega dvoma o tem, da vse ljudstvo samouprave zahteva in da v vsej državi sploh ni bolj popularne zahteve kakor je zahteva po samoupravah. Zato tudi ni politične in ne gospodarske skupine, ki ne bi javno priznavala potrebe uvedbe samouprav, seveda resničnih in ne le na papirju obstoječih samouprav.

Kljub temu pa mine leto za letom in samouprav še vedno ni, nasprotno moremo celo ugotoviti, da je samoupravnih pravic ljudstva vedno manj. Dogaja se sicer redno, da tu in tam nastajajo govornice, kakor da bodo v najkrajšem času samoupravne pravice ljudstva tudi uresničene, a le prekmalu se izkaže, da so bile te govornice le govornice in da samouprav še vedno ni. Zaradi tega nastaja pri mnogih razočaranje in to razočaranje more roditi tudi to neljubo posledico, da samouprave ne bodo več mogle biti oni srečni kompromis, ki more zaenkrat zadovoljiti tudi zelo različne tabore. Bila bi zelo velika škoda, če bi samouprave to svojo vsestransko zadovoljivost izgubile, ker bi se moglo v tem primeru dogoditi, da bi zahtevo po samoupravi zamenjala licitacija z bolj nevarnimi gesli. Tudi glede naših samouprav velja z izkušnjami iz prične resnice, da pomeni v pravem času dana koncesija ljudski zahtevi silno mnogo, prekasno dana tudi povečana koncesija pa prav nič. Še v zadnjem času smo imeli priliko v drugih državah spoznati to resnico in ne bo nam v čast, če bomo morali kasnejši rodovi ugotoviti, da se od izkušenj drugih narodov nismo prav nič naučili.

Iz vseh teh razlogov, zlasti pa tudi iz gospodarskih, smatramo za potrebno, da se zahteva po uvedbi resničnih samouprav kar neprestano ponavlja, dokler ne bo tudi v celoti izvedena. Zato tudi sedaj ponavljamo to zahtevo, pa čeprav je bila na tem mestu že tolikrat poudarjena, da je res že deprimujoče, če še vedno ni izvedena.

Pa zamislimo si praktično, kakšne bi bile posledice, če bi se samouprave uvedle tudi le v skromnem obsegu. V vsaki pokrajini, v vsaki banovini bi že poziv k volitvam samoupravnih zastopnikov poživil vse javno življenje, a tudi postavil vso javno debato na mnogo bolj konkretna tla. Iz vseh okrajev bi prihajali impulzi za nove stvari in za dvig gospodarskega življenja. Nakrat bi bila gospodarska vprašanja v ospredju, čisto politična, zlasti pa le ideološka, bi stopila v ozadje. Naše javno življenje bi dobilo vse konkretnost vsebinsko, s tem pa tudi vse bolj pozitivno udejstvovanje. A tudi uporaba finančnih sredstev bi bila neprimerno bolj enakomerna, ker pod neposredno kontrolo ljudstva bi bil vsak nepotreben izdatek, če že ne nemogoče, pa vsaj mnogo težje izvedljiv.

Pomislamo samo, kakšen efekt bi imelo 4 milijardno notranje posojilo, če bi bilo v celoti na-

menjeno za samouprave. Bilo bi najbrže v prav kratkem času popolnoma podpisano, v vseh samoupravah pa bi nastalo tako intenzivno gospodarsko življenje, da bi gospodarska sila vseh pokrajin in s tem tudi države napredovala kar skokoma. Dočim se sedaj zapravlja čas in denar, preden že sklenjeno javno delo premaga vse licitacije in vse druge težave, bi se potlej vse to napravilo hitro, še bolj dobro in z mnogo manjšimi izdatki. Če bi n. pr. dobile denar, ki je določen za cesto Ljubljana-Sušak, takoj dravska in savska banovina, bi bila ta cesta v rekordno kratkem času narejena in pri tem tudi dobro narejena. Tako pa še vedno ne vemo, kdaj se bodo po tej cesti res vozili avtomobilisti in kdaj se bo zaradi

te ceste povečal dotok tujcev v našo državo.

Hkrati pa bi samouprave silno razbremenile centralo, da se tej ne bi bilo treba vtapljati v majhnih in le birokratično zanimivih vprašanjih, temveč da bi se mogla lotiti poslov, ki res pripadajo centrali.

Seveda pa bi mogle samouprave ta svoj blagodejni vpliv izvajati le, če bi imele zadostna finančna sredstva. Če bi se n. pr. pričakovalo, da banovine povečajo svojo delavnost, ne da bi dobile od države za to potrebnih sredstev, potem bi samouprave razočarale, ker so že sedaj finančno preobremenjene. In prav tako bi se nesrečile samouprave, v katerih ne bi imelo tudi ljudstvo svoje soodlojučne besede. Kajti samouprave potrebujejo zaupanje ljud-

stva in zato se mora dati tudi ljudstvu možnost, da svoje zaupanje izreče.

Kdor količjak objektivno opazuje razmere v naši državi, mora ugotoviti, da se v javnosti zasebna iniciativa mnogo premalo udeležuje in da je sodelovanje javne uprave in zasebne iniciative mnogo premajhno. Tudi sodelovanje pokrajin je premajhno in manjka one skupne volje, ki edina more dvigniti na višjo potenco gospodarsko življenje. Poskusi, da bi se to sodelovanje doseglo z dekretiranjem skupne volje, se niso posrečili. Ne preostane nič drugega, kot da se to skuša doseči s samoupravami. Seveda le z resničnimi in življenja zmožnimi ter zato finančno podprtimi samoupravami.

Današnji številki smo priložili položnice ter prosimo vse cenjene naročnike, da čimprej poravnajo naročnino za leto 1939, ter s tem utrdijo svoje edino stanovsko glasilo. — Uprava Trgovskega lista.

ke približno po srednjem tečaju 1774 din.

Narodna banka je torej s tem priznala upravičenost tožbe izvoznika, da mu mora plačati marke po kurzu na dan vplačila. Nj pa hotela plačati Narodna banka škodo, ki jo je povzročila, ker ni plačala izvozniku nakaznic v roku, v katerem bi jih morala. In ta škoda je zelo znatna. Treba pomisliti, da so bile izgubljene obresti treh let, izvoznik pa je moral med tem plačati visoke obresti za izposojeni denar, ki ga ni mogel vrniti, ker mu ni Narodna banka izplačala njegovega denarja. Nadalje je moral plačati odvetniške stroške, plačati vse neštete intervencije, poleg tega pa je bil ob ves zaslužek, ki bi ga mogel napraviti s svojim denarjem, če bi dobil pravočasno in v redu denar od Narodne banke.

Naravno je, da je zato naš izvoznik ponudbo Narodne banke odklonil. V tem stanju je vsa zadeva tudi ostala.

Vedno slišimo, da je treba naš izvoz pospeševati, da dobi država devize, ki jih potrebuje. Ali se pa na ta način izvoz pospešuje? Ali je dopustno, da na tak način postopa Narodna banka proti izvoznikom? Kdo pa bo še hotel tvegati denar v izvozno trgovino, če pa nima nobenega jamstva, da bo dobil svoj denar v polni višini izplačan?

Mislamo, da je stvar tako jasna, da ne potrebuje nobenih nadaljnjih komentarjev. Apeliramo le na gg. poslance, da z energičnim nastopom pripomorejo izvoznikom do njih pravic ter da s tem zopet omogočijo izvozno trgovino.

Trnjeva pot naših izvoznikov

Ali sme Narodna banka tako postopati?

Na vsakem občnem zboru trgovcev, na vsakem zborovanju izvoznikov se neprestano ponavljajo tudi pritožbe proti postopanju Narodne banke pri izplačevanju klirinških nakaznic. Te pritožbe so razne vrste ter se tičejo premijskega tečaja, po katerem izplačuje Narodna banka izvoznikiške devize, a tudi proti temu, ker Narodna banka ne izplačuje nakaznic v kronološkem redu. Kako so te pritožbe izvoznikov opravičene, naj pokaže konkreten primer, o katerem smo poročali že v svoji številki z dne 18. oktobra 1937., torej že skoraj pred poldrugim letom in ki še danes ni rešen.

Ta konkretni primer je tako poučen in tako značilen, da ga mora vsaj v glavnih obrisih spoznati naša javnost.

Leta 1935. je izvozil slovenski izvoznik iz Štajerske v Nemčijo večje količine jabolk. Skupno je bilo 19 pošiljk v skupni vrednosti 39.011'84 RM. Nemški uvozniki so ta denar tudi plačali ter je bila 1. klirinška nakaznica št. 12.412 datirana z dne 22. oktobra 1935, zadnja pa z dne 3. januarja 1936. Narodna banka je tudi izvoznika pravilno obvestila o vplačanih zneskih, ni mu pa izplačala denarja. Zakaj ne?

Nemški uvozniki so plačali uvoženo blago v markah, katerih tečaj je znašal 1. 1935, 1769'40 din za 100 RM. Naš izvoznik bi torej moral dobiti za svoje marke 690 tisoč 827'70 din. Med tem ko je Narodna banka z izplačilom odlašala, pa je tečaj nemške marke začel nakrat padati. Padel je na 15, nato na 14'50, 14'— in se ustavil na 13'80 din. Naši izvozniki so seveda zahtevali od Narodne banke, da jim izplača njih denar, Narodna banka pa se je izgovarjala, da jim denarja ne more izplačati, ker da niso še prišli na vrsto. Pripravljena pa je, ker ve, da izvozniki potrebujejo denar, izplačati jim marke po dnevnem tečaju. To se pravi, da bi dobili izvozniki za svoje marke namesto 17'66 le 14'50 ali celo samo 14 din. Mnogi izvozniki, ki so bili v težkih stiskah, so tudi to ponudbo sprejeli in tako je Narodna banka prislužila na račun izvoznikov pri vsakih 100 markah 300—350 din.

Niso pa vsi izvozniki na to čudno ponudbo pristali, temveč zahtevali, da se jim njih marke izplačajo po tečaju, ki ga je imela marka na

dan vplačila. To je bilo tudi edino pravilno, ker je Narodna banka ta dan že imela marke in jih je po tem kurzu tudi prodajala naprej uvoznikom.

Med tem izvozniki, ki niso pristali na tako nedopustno znižanje tečaja marke, so mnogi ustno in pisмено nešetokrat zahtevali, da Narodna banka ne zadržuje njih denarja in da ga jim izplača v polni vrednosti. Na svoje pismente zahteve so včasih dobili odgovor, mnogokrat pa sploh ne, kar je tudi poglavje za sebe. Ker so bile pismente intervencije zaman, so izvozniki tudi osebno intervenirali pri Narodni banki v Beogradu. Tako je naš izvoznik, o čegar primeru poročamo, osebno interveniral v Beogradu v času od 3. marca 1936. pa do 10. maja 1938. nič manj ko osemkrat. Vsaka teh intervencij je pomenila izgubo denarja in časa in tisočaki so bili zapravljeni brez potrebe in le zato, ker je Narodna banka nepravilno zadrževala denar izvoznika.

Pri teh osebnih intervencijah so se zastopniki Narodne banke izgovarjali s tem, da niso mogli denarja še izplačati, ker ni prišel dotični izvoznik še na vrstni red. Ko pa je ta izvoznik dokazal, da to ni res, da se Narodna banka ne drži kronološkega reda, ker so prejeli denar že izvozniki, ki so predložili mnogo kasnejše nakaznice, se je reklo našemu izvozniku, da Narodna banka izplačuje nekaterim izvoznikom denar prej iz socialnih razlogov, da pomaga socialno šibkejšim izvoznikom.

Tudi če bi bil ta izgovor Narodne banke resničen, je vendar do cela neupravičen. Kajti Narodna banka je dobila denar, ki je bil last čisto določenih oseb in ta denar sme izplačati samo tem osebam in prav nobeni drugi. Če hoče Narodna banka igrati vlogo socialne dobrotnice, potem sme to delati le z lastnim denarjem, ne pa s tujim. Narodna banka se zato mora strogo ravnati po kronološkem redu in ni mogoče prav noben izgovor, da bi ta red kršila. In če ga krši, potem je odgovorna tudi za vso škodo, ki nastaja za one, ki pridejo zaradi te kršitve dosti kasneje do svojega denarja. Stališče Narodne banke je torej absolutno nevzdržno!

Ker niso vse pismente in ustne intervencije nič pomagale, je vložil naš izvoznik proti Narodni ban-

ki tožbo. Sedaj pa se je začel nov križev pot. Trgovsko sodišče v Beogradu se je postavilo na stališče, da lahko izplačuje Narodna banka klirinške nakaznice po svoji mili volji in da se ji ni treba držati kronološkega reda. To stališče pa je bilo nevzdržno. Medtem je bilo treba rešiti tudi še vprašanje pristojnosti sodišča, po mnogih potih je na vse zadnje vendarle prišlo do tega, da je prišlo dne 25. oktobra 1938. do razprave pred beograjskim trgovskim sodiščem. Ta razprava je bila nato odložena na nedoločen čas...

V začetku tega leta pa je pravni zastopnik Narodne banke obvestil pravnega zastopnika našega izvoznika, da je Narodna banka pripravljena skleniti poravnavo in da izplača našemu izvozniku za 36.418'38 RM skupno 644'799'20 dinarjev. Plačala bi mu torej mar-

Nove prodajne metode Bafe

V listih oznanja te dni velepodjetje Bafa, da prodaja galoše po din 29'—. Zgodilo pa se je te dni, da so prišli kupci v prodajalno Bafe in hoteli kupiti galoše po inserirani ceni din 29'—. V prodajalni pa se jim je povedalo, da prodajajo te galoše le skupno s parom nogavic in čistilom za čevlje, za kar pa je treba skupno plačati 39'— din. Kdor je torej hotel kupiti v inseratu oznanjene galoše po din 29'—, je moral dejansko izdati din 39'—, ker je moral kupiti poleg galoš še nogavice in čistilo za čevlje, pa če je to potreboval ali ne. Mnogi kupci so bili zaradi te svojevrstne prodajne metode Bafe tako ogorčeni, da niso kupili nič in odšli iz prodajalne.

Moramo reči, da takšna prodajna metoda pri nas res ni v navadi. Mislamo tudi, da nihče noče, da bi se takšne metode udomačile. Kajti takšnih diktatov pri nas ljudje ne marajo. Morda so takšne metode v časih v Borovem in v Zlinju za nameščence velepodjetja Bafe, pri nas pa se takšne metode ne bodo mogle uveljaviti. In mislimo, da bo tudi obrtna oblast poskrbela, da se ne bodo uveljavile, kajti na solidnem ljubljanskem trgu se prodajajo predmeti le po ceni, ki se oznanja, ne silijo pa se ljudje, da morajo kupiti tudi stvari, ki jih ne potrebujejo in ne žele.

Čudimo pa se velepodjetju Bafi, da samo ne čuti, kako neprikladne so takšne metode. Še bolj pa se čudimo, da tako silno ženišno zasnovano podjetje ne čuti, da morajo priti tako vsiljivo prodajane nogavice na silno slab glas, kajti dobre nogavice se pri nas in tudi drugod po svetu prodajajo same, ne pa skupno z galošami. Ali pa morda Bafa misli, da pri nas nadomestujejo galoši opanke, da nismo galoše kar na nogavice?

Naj bo že kakor koli, gotovo pa moramo nove prodajne metode Bafe prav odločno zavrniti!

Nabavite si davčne karte za služkinje!

Davčna uprava za mesto v Ljubljani razglašala:

Vsi službodajalci, ki imajo služkinje in stalne postrežnice, morajo do 31. januarja nabaviti davčne karte za služkinje.

Karte se dobe samo pri davčni upravi. Davčna karta stane 52 din.

Hkratu morajo plačati tudi prispevek za bednostni sklad po 25 din.

Takoj po 31. januarju se bo uvedla stroga kontrola in se bo proti zamudnikom kazensko postopalo po čl. 95. zakona o neposrednih davkih.

† Geza Vezir

V starosti 50 let je umrl v soboto v Martjancih v Prekmurju Geza Vezir, predsednik občine Martjanci. Bil je dalj časa bolan in se je zdravil tudi v ljubljanski bolnišnici, kjer je bil tudi operiran. Vsa zdravniška pomoč pa je bila prekasna. Pokojnik se je mnogo udejstvoval tudi v javnem življenju in bil tudi član sveta Zbornice za TOI v Ljubljani. Mnogo svoje delavnosti je posvetil tudi domačemu gasilskemu društvu ter bil eden njegovih ustanoviteljev. Z uspehom je deloval tudi pri domači posojilnici. Zapušča ženo in tri hčerke.

Bodi mu ohranjen lep spomin, žalujočim pa naše iskreno sožalje.

Trgovski ples

Kakor lani, tako je tudi letos priredil Klub absolviranih trgovskih akademikov v Ljubljani v vseh prostorih Trgovskega doma trgovski ples. Častno pokroviteljstvo nad plesom so prevzeli: predsednik Zbornice za TOI Ivan Jelačin, predsednik Trgovskega društva »Mercur« dr. Fran Windischer, predsednik Zveze trg. združenj Stane Vidmar, predsednik Ljubljanske borze za blago in vrednote dr. Slokar in predsednik Združenja trgovcev Viktor Meden. Obisk na plesu je bil letos še boljši kakor lani in tudi razpoloženje je bilo odlično. K temu je znatno pripomogel odlični umetniški program. Članica opere gđ. Valerija Heybalova je s svojim zvonkim in polnim glasom zapela dve pesmi ter žela za svoje lepo petje navdušeno odobravanje. Nadalje je nastopila naša odlična plesalka gđ. Lidija Wisiakova z dvema točkama ter s svojimi odličnimi kostimi ter vzornim izvajanjem zadivila vse. Le škoda, da so nastopi gđ. Wisiakove tako silno redki. — Po umetniškem programu se je začel ples, ki ga je otvoril s kolom predsednik Zbornice Ivan Jelačin z gospo županjo. Ples so počastili s svojim prihodom tudi ban dr. Natlačen, župan dr. Adlešič, rektor univerze dr. Kušej, polkovnika Barle in Lukane ter cela vrsta zastopnikov oblasti in naših gospodarskih organizacij. Razpoloženje na plesu je bilo odlično, zlasti v krasno prirejenem baru. Vse kaže, da se bo ples trgovskih akademikov absolutno uveljavil kot tradicionalen ples. Posebej je treba omeniti še krasne toalete dam. Tudi letos je bil trgovski ples popoln uspeh. Prav na koncu pa bi pripomnili, da gledajo prireditelji na to, da se začetek programa oziroma plesa ne zavleče tako pozno.

Jugoslavija dobi svobodno pristanišče v Trstu?

Sobotni »Slovenec« je poročal, da bo italijanska vlada predložila našim vladnim ustanoviteljem svobodnega jugos. pristanišča v Trstu, kakor ga ima Jugoslavija v Solunu. Nadalje poroča »Slovenec«, da bo italijanska vlada tudi predlagala izgraditev jugoslovanskih avtomobilskih cest, ki bi se priključile na italijansko cestno omrežje, da bi se napravile tudi za tovorne avtomobile prikladne ceste od Trsta skozi Ljubljano do Maribora in drž. meje. »Slovenec« pravi, da se bo v kratkem pokazalo, kaj je resnice na teh vesteh.

Zaenkrat te vesti le registriramo, ker so še premalo konkretne, da bi bila o njih jasna sodba mogoča.

Gospodarsko stanje Češko-slovaške

Poročilo čl. Narodne banke je bilo stanje čl. gospodarstva proti koncu l. 1938. naslednje: Čeprav mednarodna napetost še ni popustila in se na mnogih krajih

pojvajo nove težkoče ter so cene po svetu nekoliko padle, se vendar gospodarska aktivnost Češko-slovaške vrača v normalne razmere ter se oživlja v sektorju zunanje trgovine. Na denarnem trgu ni bilo večjih izprememb. Likvidnost ne popušta niti po večani gospodarski aktivnosti. Tezavirana gotovina se vrača v kroženje, svobodna denarna sredstva

pa iščejo naložb. Do popolnega izraza pa to ne more priti zaradi evropskega političnega nemira. Omejitve izplačevanja vlog se je postopoma odpravila. Na praški borzi je zopet obnovljena zasebna trgovina z delnicami. Tečaj, ki so v novembru nekoliko padli, so se v decembru zopet popravili. Draginja se je le malo povečala. Bolj pa so se dvignile cene za ku-

riva. Stanje posevkov je zadovoljivo. Nekoliko slabše je stanje živine zaradi parkljevke in slinavke. Zaposlenost delavstva se vrača na normalno stanje. Podjetja dobivajo nova naročila iz tujine, zlasti kakovostnega blaga. Zunanja trgovina kaže znake oživljenja. Češko-slovaške devize so bile na tujih trgih stabilne in mirne.

bi sklenil kak poseben sporazum, temveč je hotel z intimnim stikom z najvišjimi zastopniki Italije olajšati medsebojno spoznanje in razumevanje stališč obeh držav. Ta uspeh je bil dosežen in zato upa, da bodo njegovi razgovori z ital. državniški koristni ne le za medsebojne odnose Italije in Vel. Britanije, temveč tudi za vse evropske odnose.

Grof Ciano je izjavil poročevalcu »Daily Maila«, da so v resnici potekali razgovori v zelo prijateljskem duhu in da so se v njih proučila vsa evropska vprašanja. Upa, da bo mogel v kratkem odpotovati v London.

Mnogo pozornosti in komentarjev je vzbudil tudi Chamberlainov obisk Vatikana. Papež je sprejel Chamberlaina v svoji zasebni knjižnici.

Min. predsedniku Chamberlainu so ob odhodu iz Rima priredili zopet velikanske ovacije in prav tako tudi na vsej poti skozi Italijo. Ovacije so nanj napravile očitno močan vtis. Chamberlain se je odpeljal skozi Pariz v London. V Parizu se ni ustavil. Zun. minister Halifax pa je odpotoval v Zenevo, kjer se sestane s franc. zun. ministrom Bonnetom, kateremu bo podrobno poročal o rimskih razgovorih.

Grof Ciano je o poteku pogovorov z angleškima državniki sproti obveščal nemškega in japonskega veleposlanika ter diplomatičnega zastopnika generala Franca. Francoskega veleposlanika pa so obveščali o razgovorih Angleži, zlasti zun. minister Halifax in angleški veleposlanik.

»Giornale d'Italia« piše v uvodniku, da treba smatrati rimska pogajanja le kot uvod za pogajanja, ki se bodo morala v kratkem pričeti v duhu razumevanja medsebojnih potreb veseli, da bi se v interesu splošnega miru s celotno rešitvijo vseh aktualnih evropskih vprašanj utrdil duh pomirljivosti, kakor se je pokazal na Münchenskem sestanku. Samo na ta način se more zajamčiti trajen mir v Sredozemskem morju in v Evropi.

Svet Zveze narodov se sestane danes v ponedeljek pod predsedstvom švedskega zunanjega ministra Sandlerja. Na dnevnem redu sta le 2 vprašanja: špansko in kitajsko. Rusije ne bo zastopal Litvinov, temveč pariški veleposlanik Surić.

Madžarska bo izstopila iz Zveze narodov.

Lord Winterton, član britanske vlade, je dejal na nekem shodu, naj sovražniki Vel. Britanije ne podcenjujejo njene moči in naj ne store iste napake ko l. 1914. Vel. Britanija se danes tako oborožuje, kakor se še ni nikdar v vsej svoji zgodovini.

Kot bodoči predsednik francoske republike se imenuje zlasti Herriot, dosedanj predsednik francoskega parlamenta.

Madžarska vlada namerava razpustiti parlament in razpisati za začetek aprila nove volitve.

Prve seje avtonomnega slovaškega parlamenta se bo udeležil na izredno povabilo slovaške vlade tudi ministrski predsednik Beran. Nadalje se te seje udeležijo vojni minister gen. Syrový ter predsednik poslanske zbornice Malypetr ter senata Soukup.

Sovjetski poslanik v Pragi je protestiral pri čl. vladi, ker dovoljuje ta akcija kozakaškega atamana Popova za ocepitev ukrajinskih in beloruskih pokrajin od Rusije. Poslanik je opozoril, da je še vedno v veljavi češko-slovaško-ruska pogodba, po kateri je Češko-slovaška zavezana, da ne dovoli na svojem ozemlju nobenega sovražnega akta proti Sovjetski Rusiji.

Madžarski zun. minister grof Czaki je izjavil, da se Madžarska pripravila na priključitev k protikomunistični fronti.

Francova ofenziva v Kataloniji se uspešno nadaljuje in so Francove čete oddaljene od Tarragone le še 20 km. Tudi republikanska ofenziva v Estremaduri je ustavljena.

Čete generala Franca so zavzele Tarragono. Uspešno prodirajo tudi proti Barceloni, kateri so se približale že na 50 km. Nacionalisti poročajo, da so v bojih na katalonski fronti ujeli 31.800 republikancev. Vendar pa je odpor republikanskih čet še močan.

Italijanske izgube v Španiji se v času od 23. decembra do 9. januarja uradno navajajo v tej višini: padlo 27 oficirjev in 217 vojakov, ranjenih je bilo 141 oficirjev in 1160 vojakov, pogreša se en oficir in 29 vojakov.

Japonska vlada je protestirala v Moskvi, ker so sovjetski letalci ponovno preleteli japonsko-rusko mejo na Sahalinu.

Kitajske čete so začele ob Rumeni reki uspešno ofenzivo in osvobodile celo vrsto mest v pokrajini Sansi. Na jugu je železnica Kanton-Hongkong zopet čisto v kitajskih rokah.

Bilanca petnajstletnice republike v Turčiji

Iz članka dr. Orhana Conkeria v belgijskem glasilu „Bulletin Bimestriel“

Dne 29. oktobra 1938 so v Turčiji praznovali 15letnico republike, v 15 letih se je stara dežela spremenila v moderno in pomlajeno državo, o kateri govori ta pregled.

Sultan je bil odstavljen že po begu na angleški oklopnici l. 1922, in z njim vsa dinastija, kalifat je bil brez moči. Naslednje leto je bil Kemal paša izvoljen za predsednika, leta 1924. je bil kalifat odpravljen in enako verske šole in sodišča ter celo ministrstvo za vere. Začel se je svobodni razvoj naroda pod vodstvom Kemala Atatürka. Leta 1925. so bile tekke, samostani derviševe in sekte razpuščene. Nato se je izvedla velika reforma pravosodstva, posneta po švicarskem vzorcu. Izdelali so novo trgovinsko pravo po italijanskem in nemškem zgledu. V državljanskem pravu je bila največjega pomena odprava mnogoženstva in zasužnjevanja in ženske imajo odtelej enake pravice ko moški, tudi v narodni skupščini so dobile leta 1935. 17 zastopnic.

Kulturni napredek

se je pospešil z uvedbo latinice l. 1928. Pouk je posveten in demokratičen, zelo skrbno je urejeno obrtno šolstvo po pokrajinah. Število vse šolske mladine je naraslo od leta 1923. učencev 350.000, visokošolcev 2.914 v letu 1936. na 771.000 učencev in 7.478 visokošolcev.

Finančna reforma

V stari Turčiji so morali plačevati vse davke kmetje. Najhujša je bila desetina, ki je dejansko požirala 50 odstotkov vsega dohodka. Leta 1925. je vlada odpravila desetino in porazdelila davčno breme na vse veje gospodarstva, da je državni proračun dohodkov sestavljen za l. 1938./39. takole:

	milij. turških lir*	%
1. Trošarine in davek na poslovni promet ter carina	112'24	44'8
2. Izredni dohodki	48'37	19'3
3. Davek na kapital	38'74	15'5
4. Dohodki monopolov (tobak, sol, alkoholne pijače, igre, opij)	36'44	14'9
5. Razni dohodki	14'26	5'5
Skupaj	250'05	100

Značilno je, da ima Turčija popolnoma uravnotežen proračun, kar je v očitnem nasprotju s stari otomanskimi proračuni, nova politika dosega celo letne prihranke povprečno 20 milijonov t. lir.

Gospodarski napredek

Pred republiko je bila Turčija dejansko na pol kolonija. Skoraj vsa trgovina in bančništvo ter vse prevozne družbe so bile v tujih rokah, enako v javnem skrbstvu in rudarstvu. Še leta 1923. sta bile domači samo dve večji banki, Kmetijska s 15 in Narodna kreditna z 2 milijonoma kapitala. 15 bank je bilo pod enim milijonom do 30 tisoč t. lir in ves ta kapital je dosegel komaj 22 milijonov.

Odtlej so se banke naglo razvijale, Kmetijska banka je povečala

glavnico na 100 milij. in še 20 je velikih pokrajinskih bank, med temi (glavnica v milijonih):

Kmetijska banka	100
Sumerska (industr.)	80'5
Deniz banka (pomorska)	50'0
Eti banka (rude)	20'0
Posestna in sirotinska	20'0
Osrednja banka republike	15'0
Banka mest	15'0
Turška IS Banka	5'0

Skupaj 305'5
in še 38 bank 10'75
Vse 316'25

Ta glavnica se je torej povečala za 14'3 krat. Temu primerno so tudi naraščali ljudski prihranki od 13 milijonov v letu 1924. na 116 v letu 1930. in 111'9 v letu 1932. do konca leta 1937. na 277 milijonov lir. Za gospodarstvo uspešno je tudi rasel čekovni in gotovinski promet.

Po podatkih gospodarskega ministrstva je narasel narodni dohodek v milijonih t. lir takole (tečaj t. lire je din 34'80):

1933./34.	1.150
1934./35.	1.250
1935./36.	1.330

in se je torej povečal za 15'7% samo v teh treh letih. Ta napredek je tudi realno razviden iz večje porabe sladkorja, ki je rasla od 61.558 ton v letu 1935. naslednji dve leti do 72.213 oziroma 90.312 ton.

Industrijski razvoj

Turčija je morala po vojni šele ustvariti svojo industrijo, ki je ni bilo še skoraj nič. Najprej je vlada uredila prometno mrežo, podprla in opogumila domačo zasebno podjetnost z raznimi privilegiji in olajšavami, končno pa v do-

Nove bencinske črpalke v Ljubljani nepotrebne

Pretekli terek je bila na ljubljanskem magistratu anketa zaradi ev. postavitve novih črpalk. Na anketi se je ugotovilo, da nove črpalke v Ljubljani nikakor niso potrebne, ker je v Ljubljani že petnajst črpalk, konsum bencina pa še vedno tako majhen, da ne nudi ena črpalka niti ekstenzije možnosti.

Kakor čujemo, se za nove črpalke poteguje zlasti kartel. Ne moremo prav razumeti, zakaj bi kartelu bile nove črpalke potrebne, ker se konsum bencina prav nič ne bo dvignil, pa naj bo še tako mnogo novih črpalk. Za kartele pa je čisto vseeno, ali prodaja bencina ta ali ona črpalka, če ga prodaja 15 ali 20 črpalk, ker zanj vendar zadostuje, da ima svoj zagotovljen dobiček od celotne prodaje bencina in ni treba, da bi kot bogati kapitalistični kartel odvzel skromni dobiček še lastnikom črpalk. Ali pa bi morda rad postal lastnik črpalk, da bi si zagotovil v Ljubljani še detajlni monopol?

Tega pa naša javnost pač ne bi smela trpeti, ker uči izkušnja, da pomeni vsak monopol podražitev predmeta, ki je monopoliziran. Zato je v interesu ljubljan-

bi svetovne gospodarske krize sama postavila načrt prve petletke za industrializacijo, ki se je začela leta 1934. izvajati.

Po vrednosti je bilo (v milijonih turških lir):

	investicij	proizvodnja
1932	55'88	137'94
1933	63'34	154'31
1934	67'71	182'74
1935	70'05	203'56
1936	75'72	237'67

surovin domačih uvoženih (ista leta)

1932	60'26	13'9
1933	61'27	12'38
1934	71'35	14'18
1935	84'52	14'75
1936	92'1	18'07

Napredek v porabi premoga in lignita je razviden iz tega, da je znašala leta 1933. še 998 tisoč ton premoga in leta 1937. že 1,222.000 ter poraba rjavega premoga leta 1933. 29 tisoč in leta 1937. že 118 tisoč ton. Petletka je imela v načrtu ustanovitev 5 velikih tovarn za sukno, po eno pa za volno, kopna vlakna, jeklo in železo, papir, celulozo, žveplo, svetilčno olje, umetno svilo, žvepleno kislino, kavstično sodo, fosfate, steklo in keramiko. Zelo je narasla domača potrošnja blaga, n. pr. sukna v 1937. letu za 9 odstotkov.

Z javnimi deli skrbi država za elektriko, plin, vodo itd. Tako je bilo leta 1923. v Turčiji le 4.018 km železnice, večinoma slabe, doslej je njeno omrežje naraslo na 7.000 kilometrov. Podržavljenih pa je bilo 3.630 km. Električni tok je dobilo 200 mest, večina krajev pa je šele v teh petnajstih letih dobila zdravo pitno vodo. Turčija se uspešno trudi, da postane civiliziran narod, s čimer je tudi narasel njen zunanji ugled.

skega prebivalstva, da se takšne ev. namere bencinskega kartela prav odločno zavrnejo in da se zaščiti domači trgovci tekočega goriva. Ne sme se dopustiti, da bi se ubijala eksistenca domačih ljudi!

Kakor smo mi poučeni, je to pravilno stališče tudi na anketi prodrlo in zmagalo je misel, da so nove črpalke v Ljubljani čisto nepotrebne. In to so tudi v resnici!

Politične vesti

Rimski obisk Chamberlaina in Halifaxa se je končal v soboto. Uradno sporočilo pravi, da sta Mussolini in Chamberlain ob sodelovanju obeh zun. ministrov proučila vsa najvažnejša vprašanja. Razgovori so potekali v največji pripravnosti ter dovedli do odkritosrčne in obsežne izmenjave misli. Složno se je poudarila želja, da se tudi v bodoče razvijajo odnosi med obema državama v duhu italijansko-britanskega sporazuma iz l. 1938. Čim prej se bodo sklenili pakti, ki jih predvideva ta sporazum. Znova se je pokazala volja Vel. Britanije in Italije, da ohranita mir.

Chamberlain je izjavil novinarjem, da ni bil njegov namen, da

Denarstvo

Poštna hranilnica v I. 1939.

V decembru se je število čekovnih računov pri Poštni hranilnici zmanjšalo za 44 na 26.012, in sicer v Beogradu za 18, v Zagrebu za 16, v Ljubljani za 8 in v Sarajevu za 9, dočim je pri drugih podružnicah naraslo za 7.

Čekovne vloge so se zaradi potreb ob koncu leta zmanjšale od 1829 na 1736,5 milijona din.

Ves čekovni promet je znašal 8672 (v novembru 8776,3) milijona din, od tega brez gotovine 56'85%.

Število hranilnih knjižic se je povečalo od 526.007 na 529.277, hranilne vloge pa od 1221,8 na 1284,6 milijona din. Zvišale so se predvsem zato, ker so se pripisale obresti.

Dvig poslovanja Poštne hranilnice v zadnjih letih kaže naslednja tabela (vse številke v milijonih din):

	ček.	hran. vloge
1930	978,8	209,6
1931	799,6	334,1
1934	1139,9	718,5
1935	1189,9	850,7
1936	1466,6	982,1
1937	1841,0	1249,0
1938	1736,6	1248,6

Hranilne vloge še vedno niso dosegle višine pred septembrsko krizo.

Tabela dokazuje, da je Poštna hranilnica povečala promet od izbruha velike gospodarske krize za skoraj eno milijardo. Drugo vprašanje pa je, če je bil ta veliki dvig tudi v korist gospodarstvu, kajti v zasebnih zavodih naloženi denar je bil gospodarstvu mnogo bolj dostopen kakor pa je v Poštni hranilnici.

Gibanje čekovnih računov pri centrali in podružnicah nam kaže ta tabela:

	1936	1937	1938
Beograd	7137	7637	8062
Zagreb	7754	7445	6970
Ljubljana	6788	6642	6686
Sarajevo	3214	2410	2419
Skoplje	1390	1467	1531
Podgorica	—	139	187
Sušak	—	105	157

Značilno je stalno padanje ček. računov v Zagrebu, kar nikakor ne more biti posledica le gospodarskih razlogov.

Gibanje čekovnih vlog je razvidno iz naslednjih številok:

	v milijonih din		
	1936	1937	1938
Beograd	665,8	889,4	806,6
Zagreb	337,9	425,8	384,9
Ljubljana	210,8	237,4	276,8
Sarajevo	161,1	170,9	154,3
Skoplje	51,1	81,8	78,4
Podgorica	—	28,3	27,6
Sušak	—	7,2	7,8
Skupno	1466,6	1841,0	1736,6

Razen v Ljubljani so vloge v čekovnem računu skoraj povsod padle.

Znatno povečan dobiček PH

Po podatkih PH se je njen čist dobiček v primeri s predlanskim povečal od 61,5 na 68,2 milijona din. Čisti dobiček PH je narasel takole (v milijonih din):

leta	
1931	24,0
1932	27,4
1934	53,2
1936	59,2
1937	61,5
1938	68,2

Z ozirom na primeroma visoke pristojbine, naraščajoči promet in velike vloge ni ta dobiček niti velik. Od čistega dobička se po zakonu uporabi 30% ali 20,5 milijona za povečanje rezervnega fonda PH, 2,5% ali 1,7 milijona za nagrade nameščencem, 1% ali 0,68 milijona za zdravljenja poštinih nameščencev, 2% ali 1,57 milijona fond za pospeševanje za-

društva, 0,2 milijona dobe člani nadzorstvenega sveta, 43,8 milijona pa dobi državna blagajna. Kakor smo naglasili že druga leta, tako ponavljamo tudi letos, da bi morala PH svoje pristojbine znižati. V tem primeru bi se tudi zvišalo število njenih klientov.

Položaj na borzi nespremenjen

Že dva tedna vlada na beograjski borzi popolno mrtvilo. Kupčije so minimalne in zato tudi ni posebnih sprememb v tečajih. Nekateri vidijo v tem mrtvilo, ki je za januar nenavadno, dokaz pesimizma. Edino za delnice Narodne banke je živahnejše zanimanje, kar je posledica bližnje zapadlosti kuponov.

Na beograjski borzi so bili dne 13. januarja zabeleženi ti tečaji:

vojna škoda 473—, 7% investicijsko posojilo 100—, 4% agrarne obveznice 60'50, 6% begluške 90'50, 6% dalmatinske 89'50, 7% Blair 91'25, 8% Blair 97'50, 7% Seligman 100— in 7% stabilizacijsko posojilo 98— din.

Ves promet v preteklem tednu je znašal 4,4 milijona din.

Delnice Narodne banke so bile po 7750 din, PAB pa po 230 za večje kose, za manjše pa 226 do 226'80.

Na deviznem trgu so bili uvozniki funti po 258 din. Tečaj klirinške marke je padel na 13'80 dinarja, a se je na tej višini ohranil le zaradi intervencije Narodne banke. Ves promet v devizah je znašal 26,2 milijona din.

Devizni promet na zagrebški borzi je padel od 1787 milijonov din v I. 1937. na 1662 milijonov din

v letu 1938. Zmanjšal se je torej za 105 milijonov din. Pred nastopom velike gospodarske krize je znašal okoli 3 milijarde din. Promet z efekti je narasel lani od 46,0 na 56,1, promet z valutami pa je padel od 10,2 na 8,2 milijona din. Blagovni promet je narasel od 23,5 na 26,5 milijona din. Celotni promet zagrebške borze se je znižal v lanskem letu v primeri s prejšnjim od 1847 na 1752 milijonov din.

Sokolska hranilnica se je ustanovila v Zagrebu.

Hranilne vloge v čl. Poštni hranilnici so se lani brez kapitaliziranih obresti dvignile od 555 na 616 milijonov Kč. Priključitev sudskega ozemlja k Nemčiji pa še ni upoštevana, ker se bodo najprej odpisale čekovne vloge, šele potem hranilne.

1,3 milijarde lir notranjih posojil je bilo zadnje tedne dovoljenih v Italiji v svrhu finansiranja avtarrije. Tudi denarni zavodi so v ta namen odkupili večje pakete drž. vrednostnih papirjev.

Še o odmeri pridobnine

Ne ista, ampak znižana pridobnina bi morala veljati to leto

Kakor smo že podrobno obvestili, velja lanska odmera pridobnine tudi za leto, če se niso dohodki davčnega zavezanca znižali za eno četrtino ali če se je njih dohodek znatno dvignil. Ta ukrep se uradno utemeljuje s tem, da je bila ta naredba izdana zato, da se davčnim zavezancem prihranijo stroški in delo pri vlaganju davčnih prijav. Na vsak način nas mora veseliti ta obzirnost davčne uprave do davkoplačevalcev in samo želeli bi, da bi postala splošno in vsakdanje pravilo.

Toda na drugi strani se pa moramo tudi vprašati, če je res edini vzrok za to odredbo obzirnost do davkoplačevalca? Na to vprašanje odgovarja zadnji »Jugoslovenski Gvozdjar« z odločnim: Ne! ter pravi med drugim:

Znana resnica je, da so državni davčni dohodki znatno padli. To priznavajo tudi odločujoči činitelji. Vprašati pa se je treba, zakaj so padli. Odgovor je zelo preprost in enostaven: **Davčni dohodki so padli, ker so padli tudi dohodki vsega našega gospodarstva.**

Nesporna resnica je, da so padli dohodki našega gospodarstva zaradi depresije v raznih oblikah. Zato je zelo čudno, če se v uradnem sporočilu o novem načinu odmerjanja pridobnine za I. 1939. pripominja, da se bo uporabila odmera pridobnine iz I. 1938., »ker da so se gospodarske razmere v I. 1938. v glavnem stabilizirale.«

To je pa le prazna in nikjer dokazana trditev. Nasprotno je resnica, da je zunanja trgovina silno padla in da je nazadovol tudi notranji promet. Za pridobnino pa je še zlasti odločilno, da je tudi odstotek zaslužka padel.

Zato se v gospodarskih vrstah kar samo od sebe postavlja vprašanje, kako da je sploh moglo priti do tega, da davčna osnova za lansko leto ostaja v veljavi tudi za prihodnje leto? Marsikateri davčni zavezanec pa je plačal lani pridobnino na podlagi davčne odmere za predlansko leto. Že lansko leto pa ni izpadlo tako, da bi mogel davčni zavezanec plačati pridobnino letos na podlagi predlanskega dohodka.

Celotni promet v gospodarstvu je na splošno padel za 30%. To pomeni, da bi se morala tudi davčna odmera za I. 1939. znižati za 30%, na noben način pa se ne bi smela uporabiti kot podlaga za novo davčno odmero.

Vprašanje davčne osnove je za gospodarskega človeka zelo važno in zato pristojno ministrstvo ne bi smelo izdati tako splošne predpise. Kajti če davčne oblasti s svojim previsokim odačenjem ovirajo gospodarsko sposobnost in delavnost davkoplačevalcev, potem škodujejo s tem fisku samemu, kajti brez gospodarsko močnih

davkoplačevalcev tudi ni dobrih dohodkov za fiskus.

Treba priznati, da so pripombe zagrebškega strokovnega lista zelo umestne. Tem bolj umestne, če se pomisli, kako zelo se je okrepla konkurenca, ki ubija legalno trgovino. Po vrsti vse nabavljalne zadrage se ponasajo, kako zelo so dvignile lani svoj promet in svoj dobiček. Skoraj vse to povečanje je šlo na škodo legalne trgovine. Prav enako se hvalijo tudi konsumi, katerih število je vrhu tega v zadnjem času še močno naraslo. Tako zlasti konsumi

industrijskih podjetij. Notorično je nadalje, da se je število industrijskih prodajalnic prav znatno povečalo. Krošnjarska nadloga se je dvignila tudi v največjem obsegu, da se je prav povsod znižal zaslužek trgovine. In če prištejemo k temu še silen padec zunanje trgovine, potem res ni dvoma, da je dobiček legalne trgovine nazadovol in da ta ne more plačati iste pridobnine ko I. 1938. Zato se mora letos pridobnina na splošno znižati, ne pa odmeriti po lanski davčni osnovi. Le to je pravilno in logično!

Nove okrožnice Narodne banke o deviznem poslovanju

V deviznem poslovanju so nastale zopet velike spremembe, kar dokazuje, da so bili prejšnji predpisi premo preudarjeni.

Tako je Narodna banka sporočila denarnim zavodom, da ne zahteva več za sebe druge četrtinke izvoznikov deviz, da bodo torej mogli izvozniki prosto razpolagati s tremi četrtinkami. Praktično to pomeni, da bodo dobili izvozniki za angleški funt namesto dosedanjih 237 din 245 din, t. j. 8 din več.

Nadalje je sporočila Narodna banka, da ne bo več intervenirala v korist tečaja klirinške marke ter je v zvezi s tem zopet dovolila terminske kupčije s klirinškimi markami.

Da se onemogoči špekulacija z devizami, je izdala Narodna banka naslednjo okrožnico:

»Tuja plačilna sredstva se smejo prodajati na potne liste edino našim državljanom, tujim pa le proti posebnemu dovoljenju finančnega ministrstva ali Narodne banke. V obeh primerih pa mora biti potni list vidiran od diplomatskega zastopstva države, v katero potnik potuje.

Pri tej priliki se opozarjajo vsi pooblaščenici zavodi in menjalnice, da se bo Narodna banka poslužila svoje pravice po čl. 1. pravilnika o urejanju deviznega in valutnega prometa, če bi se ugotovilo, da se kateri zavod ali menjalnica ne ravna natančno po teh predpisih.«

V drugi okrožnici pravi Narodna banka, da je opazila, da skušajo v zadnjem času naši kupec tujega blaga plačati svoje obveznosti upniku v drugi državi, ne pa v oni, v kateri je bivališče upnika, ko je nastal dolg. Zato je odredila Narodna banka, da morajo domači dolžniki pri uvozu blaga iz klirinških držav plačati svoje obveznosti v smislu določil veljavnih klirinških sporazumov z državami, v katerih je bivališče upnika, ko je dolg nastal. Poobla-

ščeni denarni zavodi se morajo strogo po tem ravnati tudi za primer, če bi se nalog tujega upnika glede kraja izplačila glasil drugače.

Če bi dobili domači dolžniki od tujih upnikov obvestilo o spremembi njih bivališča ter pismene naloge o spremembi dispozicij za izplačilo nakazil v tujino, da se to izvrši v drugi državi, ker da je likvidarala tvrdka posameznika v državi, v kateri je bival upnik, morajo v teh primerih denarni zavodi poedina vplačila domačih dolžnikov takoj dostaviti Narodni banki, ki bo te zneske priznavala s posebnimi računi tujim upnikom prvotnih bivališč. Vplačani zneski se bodo mogli upravljati le za plačila v državi, kjer je bilo prvotno bivališče tujega upnika.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klubke itd. Skrobli in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Prizad prodaja preveč žita v Nemčijo

Kontingenti za zadnje lansko tromesečje so bili za agrarne proizvode določeni na 8 milijonov RM. Prizad sam pa je izvozil v tem času agrarnih proizvodov za 17.597.000 RM. Prekoračeni pa so bili tudi izvojni kontingenti za les, živino in industrijske proizvode. Posledica tega bo, da se bo naš izvoz v Nemčijo v I. tromesečju 1939 znatno zmanjšal. Prevelik izvoz v lanskem zadnjem tromesečju je bil tudi glavni vzrok, da so naše terjatve proti Nemčiji tako

narasle, da je morala Narodna banka ustaviti svoje intervencije v korist klirinške marke ter je zato tečaj nemške klirinške marke spet nazadovol ter s tem prizadel mnogim izvoznikom škodo. Da tudi Prizad v preveliki meri izvažajo žito v Nemčijo, res ni potrebno, še manj pa pravilno. Prizad bi moral biti nekak regulator za naš izvoz, a se te svoje naloge niti najmanj ne zaveda. Poglavlje za sebe je tudi to, da izvažamo žito skoraj le v Nemčijo, ko se žito plačuje drugod večinoma v svobodnih devizah.

Novi gospodarski odbor v Nemčiji

Gospodarski minister dr. Funk je na podlagi pooblastila maršala Göringa izdal uredbo o ustanovitvi posebnega posvetovalnega odbora pri gospodarskem ministrstvu. Naloga novega gospodarskega odbora je, da omogoči vsem državnim, strankarskim uradom (nar. soc.) in gospodarskim uradom sodelovanje pri izvajanju gospodarskih načrtov, tehnični racionalizaciji, dvigu kapacitete podjetij ter da olajša skupno delo vseh. Zlasti pa bo novi odbor uporabil vse praktične izkušnje. Odbor bo sestavljen iz zastopnikov države, stranke in gospodarstva. Odbor ne bo oviral zasebne iniciative, temveč jo nasprotno še podpiral.

Nemčija bo bolj gojila koruzo

Površina s koruzo posejane ploskve se je v Nemčiji povečala za 72% ter zato pričakujejo, da bo dala prihodnja žetev 189.000 ton proti 68.100 tonam lani. Donos koruze od ha se giblje med 23 in 35 stoti, torej še enkrat več ko pri nas. Donos koruze v Avstriji pa se ceni, da bo znašal okoli 200.000 ton ali za 6000 ton manj ko leta 1937.

Zunanja trgovina

Izvozniki lesa v Nemčijo se opozarjajo, da morajo Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine javiti vse one kupčije, za katere ne bi prešli v štirih tednih po zaključku kupčije od nemškega uvoznika sporočilo, da je prejel uvozno dovoljenje za to blago.

V istrskih premogovnikih dela že 8500 rudarjev. Da bi se proizvodnja čim bolj povečala, izkoriščajo tudi slabe žile premoga, ki so komaj 20 cm široke.

Českoslovaška je s priključitvijo sudskega pokrajina izgubila 2700 izvoznikov firm, t. j. 59% vseh izvoznih tvrdk. Samo v liberskem okrožju je bilo 1700 izvoznikov firm.

Skodovski zavodi bodo postavili v Afganistanu sladkorno tovarno s kapaciteto 800 ton sladkorja na leto.

Srednje-evropske države so bile še l. 1929. udeležene pri nemškem uvozu samo s 4%, sedaj pa se je njihov delež povečal že na 15%, a si Nemčija prizadeva, da se ta delež še znatno dvigne.

Ostra borba se je začela v industriji igrač. Nemška industrija izriva na trgih japonsko, ki ne more več dobiti potrebnih surovin zaradi pomanjkanja deviz. V zadnjem času pa močno konkurira nemški industriji italijanska, a tudi egiptska, ker je bilo v Italiji in Egiptu ustanovljenih v zadnjih letih več tovarn za igrače.

Angleški lastniki ladij bodo zahtevali od londonske vlade subvencijo v višini 5,5 milijona funtov. Subvencijo zahtevajo, ker je promet silno padel ter je velik del parnikov brez posla.

Dohodki angleških železnic so se lani zmanjšali za 678 milijona funtov ali za 4,2%. Skoraj vse znižanje gre na račun manjšega tovarnega prometa.

Svedska je lani izvozila 10,75. l. 1937. pa 11,98 milijona ton železne rude.

Ameriška letalska industrija je lani proizvela 1800 letal, letos pa jih bo 5500.

Dohodki ameriških farmerjev so se v prvih 11 mesecih letos proti lanskim znižali od 7,4 na 6,4 milijarde dolarjev.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki

»Volta«, družba z o. z., tovarna električnega materiala, Celje. Izbrise se poslovodja Zimmer Vera Luci, vpiše pa poslovodja Milivoj Lajovic, industrialec v Ljubljani, ki nadomestuje družbo in podpisuje družbeno tvrdko samostojno, poslovodja dr. Rudolf Zimmer pa le kolektivno z Lajovicem Milivojem.

Tovarna dežnikov, d. d. Dol. Lendava. Izbrisejo se dosedanji člani ravnateljstva Strausz Florijan, dr. Brunner Josip in Arnold Schwarz, vpiše pa se nov član ravnateljstva Nadai Ladislav, trgovec v Murski Soboti.

Tvornica sekta in vinske kleti Clotar Bouvier, vinogradniško veleposredstvo Gornja Radgona — Jugoslavija. Izstopila je družbenica Bouvier Elizabeta.

Delavska pekarna Brandt & Comp. kom. družba, Ljubljana, Rožna dolina. Zaradi izstopa osebnostno jamčevega družbenika Stanislava Plahote preneha komanditna družba. Besedilo odslej: Delavska pekarna Brandt.

Ljubljanski oblačilni bazar družba z o. z., Ljubljana. Izbrise se poslovodja Franc Medica, vpiše pa se poslovodja Berta Medica, trgovka v Ljubljani.

Pipan & Cie, kemično komercialna družba z o. z. v Ljubljani. Osnovna glavnica se je zvišala na 400.000 din. Izpremenila so se tudi pravila. Vpiše se nov poslovodja Fran Malavašič, trgovec iz Vrhnike. Družbo zastopata po dva poslovodja kolektivno.

Mesarič Štefan, zidarsko podjetje, trgovina z apnom, cementom, deskami in gradbenim lesom, Murska Sobota. Obratni predmet odslej: trgovina z apnom, cementom, deskami in z vsemi vrstami kuriva. Lastniki tvrdke: vdova Mesarič Vilma, trgovka v Murski Soboti, Sesardič Elizabeta, Beltinci in nedl. Mesarič Štefan.

Jakob Štampar, trgovina z vinom na debelo in trgovanje s sadjem v Presiki. Obratni predmet se skrči na trgovanje s sadjem.

Karol Jurjovič, trgovina z mešaninim blagom in poljskimi pridelki, Radenci. Imetnica odslej: Eleonora Jurjovič, posestnica in trgovka, Slatina Radenci.

Koblencr Ignac, Sinova, trgovina z mešaninim blagom in deželnimi pridelki, jajci, perutnino in divjačino na malo in veliko, Sv. Jurij. Obratni predmet odslej: Izvozna in uvozna trgovina z mešaninim blagom, deželnimi pridelki, jajci, perutnino in divjačino na malo in veliko. Vstopil je nov družbenik Dajč-Koblencr Ladislav, trgovec.

Izbrisale so se naslednje firme:

Beno Arnstein, trgovina z mešaninim blagom in lesom. Dolnja Lendava — zaradi smrti lastnika.

»Jadranc«, industrija dežnikov, d. z. o. z. v Dol. Lendavi — zaradi prestanka.

Jadran, industrija perila, lastnika Eppinger Bela in Blau Ludvik v Dol. Lendavi — po končani likvidaciji.

Nakupovalna družba z o. z. v Kočevju, po končani likvidaciji.

Antonija Kotar, trgovina s špecijskim blagom in žganjem v zamašenih posodah v Ljubljani — zaradi smrti lastnice.

Toman & Reich, trgovina s papirjem, modnim galanterijskim in drobnim blagom in z železnino — v Mariboru — zaradi končane likvidacije.

Gašpar Jožef, trgovina z mešaninim blagom v Murski Soboti — zaradi smrti lastnika.

Josip Nadai, trgovina z vinom na debelo, Murska Sobota — zaradi smrti lastnika.

Kostanjevec, d. z. o. z. v likvidaciji.

ciji Ptuj — zaradi končane likvidacije.

»Bistrica« lesna trg. in ind. družba, Slovenska Bistrica — zaradi končane likvidacije.

Luštin Ivan, trgovina z lesom in ogljem, Sodražica — zaradi prenehanja.

Ferdo Tomazin, lesna trgovina, Litija — zaradi smrti lastnika.

Hmeljarna I. jugoslov. zavod za vskladanje in konserviranje hmelja — zaradi izvršene likvidacije.

Uradno so se zaradi prestanka izbrisale naslednje firme:

Jože Polak, trgovina s sirom na Bledu.

Inž. Pevec i dr., izvrševanje vsakovrstnih stavb v Ljubljani.

Ing. Ignac Pelhan, lesna industrija in trgovina, Ziri.

Jus. Putre, lesna trgovina in industrija ter produkcija oglja, Špitalič.

M. Novak & Comp, trgovina na debelo z vsem prometom dovoljnim blagom v Ljubljani.

Jož. Kosmač, trgovina z lesom, Mojstrana.

Ivan Šeleker, trgovina z mešaninim blagom v Šmartnem pri Litiji.

Strojno mizarstvo Fran Peček, Mirna.

Iz zadružnega registra

Vpisale so se naslednje zadruge: »Razvoj«, produktivna in prodajna zadruga lesnih in tekstilnih izdelkov in igrač. Videm pri Dobrepoljah — Stavbena zadruga »Lastni dom«, Kočevje — Nabavna in prodajna zadruga pekovskih mojstrov v Mariboru. Namen slednje je: nabavljati svojim združnikom gospodarske in gospodinj-ske potrebščine in obrtne izdelke vsake vrste ali jim nabavo posredovati, vnovčevati pridelke in izdelke združnikov v predelanim ali nepredelanim stanju, nabavljati si v te namene potrebne stavbe in inventar.

Člani upravnega odbora so pekovski mojstri: Jakob Koren,

Ivan Horvat, Karol Rakuša, Franc Schober, Franjo Koren in Anton Feiertag, vsi v Mariboru.

Razdružila se je in prešla v likvidacijo »Jugofrukt« Celje. Likvidatorja Franjo Molan, trgovec v Celju in Anton Jošt, posestnik v Zalecu. Nadalje sta se razdružili zdruzi: Hranilnica in posojilnica hišnih in zemljiških posestnikov v Ljubljani (likvidatorji: Ladislav Pečanka, Josip Tribuč in Viktor Klarman), in Gospodarska zadruga v Ljubnem na Gorenjskem (likvidatorja: Josip Cvenkel in Ivan Marčun iz Ljubnega).

Izbrisale so se naslednje zadruge:

Stavbena zadruga »Ribniška koča« v Mariboru in Mlekarska zadruga v Novem mestu — obe zaradi končane likvidacije. Nadalje sta se izbrisali Živinorejska zadruga v Selu pri Šumberku in Pašniška in gozdna zadruga v Tomišaju, ker sploh nista pričeli poslovati.

Kitajska vlada je naročila v ameriških tovarnah 200 bombarderjev.

Požari še vedno besne v Avstraliji. Število smrtnih žrtev je že naraslo na 62. — Istočasno poročajo o novem hladnem valu, ki se je razširil iz Sibirije do Finske in prodrl tudi že na Poljsko.

Stalno službo dobila 2 fotografska pomočnika v Ljubljani. Istotam se sprejme fotografski vajenec. Naslov v upravi Trgovskega lista.

Dobave - licitacije

Gradbeni oddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 17. januarja t. l. ponudbe za dobavo hrastovih plohov, raztirnika, razne železine (železa, pločevine vijakov itd.) in električne črpalke.

Mornarska komanda v Sibeniku sprejema do 25. januarja ponudbe za dobavo raznih cevi, žebeljev, vijakov, žice, raznih barv, olj, terpentina, ščetk, masti, krovne lepene in desk iz mehkega lesa.

Artilerijsko-tehnični zavod Lepe-tane sprejema do 2. februarja ponudbe za dobavo ogljikove kisline ter raznih tehničnih predmetov, elektromotorja, električnega grelca; do 5. februarja raznega ročnega orodja.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 4. februarja ponudbe za dobavo držal za lopate in kladiva, prebijačev in matric za stroj, stroja za usnje, mikrometrov, razne pločevine, zakovic, vijakov in elektrod.

LICITACIJE

Dne 24. januarja bo pri Stabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo lakov in barv.

Dne 6. februarja bo pri direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za dobavo jeklenih zagod za bager.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Radio Ljubljana

Torek dne 17. jan. 11.00: Šolska ura: Od rude do jekla (Jože Zabar) — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Koncert radijskega orkestra — 18.40: Problem malega naroda (dr. F. Veber) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Vesela kronika — 20.00: Plošče: Rich. Strauss: Vesela burke Tilla Eulenspiegla — 20.15: P. Rosegger: Vesela božja pot, veseloligra (izvajajo člani Nar. gled. v Ljubljani) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Operetna glasba (radijski orkester).

Sreda dne 18. jan. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Mojstri lahke glasbe (plošče) — 14.00: Napovedi — 18.00: Mladinska ura: a) Zima v naši književnosti (prof. Fr. Vodnik), b) Ročna dela — Naredimo periskop (Miroslav Zor) — 18.40: 20-letni razvoj jugosl. socialne politike z vidika del. prava (dr. Branko Alujevič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Prirodopisne zanimivosti (prof. Fr. Pengov) — 20.00: II. stilni orgelski koncert (prof. Matija Tomec) — 20.40: Reproduciran koncert nekaterih angleških skladb — 21.20: Dvospevi: gđc. Poldka Zupanova in ga. Lida Vedral-Kalinova, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Kvar-tet mandolin.

TRGOVCI,

VISOK ZASLUŽEK!

Nudim Vam, ako naročite reklamne čokoladne garniture »JADRAN« na dobite:

1 dinarske garniture po 800 kom. čokolad za din 620— (zaslužek din 180—);

½ dinarske garniture po 1000 komadov velikih napolitank in posebej še 100 velikih čokoladnih in 100 igračk-dobitkov, tako da dobi vsak 5 kupec še posebno nagrado in zadnji krasno namizno uro za din 390— zaslužek din 110—);

½ dinarske Sportista garniture po 1000 velikih napolitank s 30 albumi, v katere se lepijo slike, ki so v napolitankah in 2 veliki usnjeni nogometni žogi kot nagrade za din 390— zaslužek din 110—).

Vse franko Vaša postaja po povzetju.

»Jadranc« čokoladne garniture Vam nudijo najvišji zaslužek, so od vseh najboljše sortirane in so dober prodajni šlager. Poskusno naročilo Vas bo prepričalo.

Samoprodaja za dravsko banovino

DOLINŠEK VITOMIR, CELJE

Predrage nameščenke legitimacije

O tem piše »Nova pravda« naslednje:

Do konca leta bo moral imeti vsak delavec in nameščenec novo poslovno knjižico. Za delavca stane poslovna knjižica deset dinarjev, za nameščenca pa trideset dinarjev. Poleg tega mora vsak delavec in nameščenec predložiti dve dobri fotografiji. Poslovne knjižice založi osrednja uprava borz dela. Mislimo, da so poslovne knjižice predrage. Vseh delavskih poslovnih knjižic bo izdanih okrog 700 tisoč. Delavci bodo za te knjižice plačali sedem milijonov dinarjev. Fotografiranje bo stalo vsakega delavca vsaj 20 dinarjev, vseh 700.000 delavcev pa 14 milijonov dinarjev. V letu 1939. bodo torej izdali delavci samo za legitimacije 21 milijonov dinarjev. Nameščenih legitimacij bo izdanih okrog 50.000. Legitimacija bo stala 30 in fotografiranje 20 dinarjev. Nameščenec bodo plačali torej za legitimacije dva in pol milijona dinarjev. Vsega skupaj bodo v letu 1939. izdali delavci in nameščenec za legitimacije 23 in pol milijona dinarjev. Dosedaj so dobili delavci svoje delavske knjižice po večini zastoj. Kar naenkrat pa naj jih plačujejo po 30 dinarjev. Mislimo, da bi osrednja uprava borz dela lahko znižala ceno za poslovne knjižice najmanj za polovico. Saj bo tisk knjižic pri tako visoki nakladi gotovo nizek. Delavstvo, ki je z javnimi dajatvami tako dovolj obremenjeno, ni treba še bolj obdačevati. Za delavce in nameščenec v državi je vsekakor prehuda obremenitev, da bi morali plačati v enem letu kar 23 in pol milijona dinarjev.

Podpisujemo in mislimo, da ni razsodnega človeka, ki ne bi pri-

znal, da je nekaj nezaslišanega zahtevati od delavcev in nameščenec samo za legitimacije 23½ milijona din. — Pa v tem je vsa stvar! Vse tiskovine se centralizirajo v Beogradu in tam tiskajo in tiskajo in si izmišljujejo nove tiskovine, da imajo nekateri lepe zaslužke. Zato se tudi nič ne vpraša, po čem so te tiskovine, temveč se cene kratkoma predpisujejo in naj bodo še tako pretirano visoke. Tako se morajo tudi davčne karte za služkinje plačati po 2 dinarja. Vsaka tiskarna napravi te karte za 1 dinar, ker prihajajo iz Beograda,

jih moramo plačati po 2 din.

Naj nam nihče ne reče, da so te stvari malenkosti. Morda je res vsaka taka stvar za sebe malenkost, a vse skupaj niso malenkost, temveč prav izdaten nov davek, ki poleg tega škoduje lokalni proizvodnji. Danes nameščenke legitimacije, jutri davčne karte, potem železniške legitimacije, potem table za trafike, itd., itd., vedno znova se pobirajo novi davki za centralo.

Ze kar preveč jih je in 23½ milijona din za legitimacije to jasno dokazuje!

Doma in po svetu

Zun. minister grof Ciano pride prihodnji teden v Jugoslavijo, da se udeleži lova na Belju.

Min. predsednik dr. Stojadinović se je vrnil iz Švice v Beograd. Tudi dr. Korošec se je vrnil iz tujine.

Za predsednika ljubljanske Akademije znanosti in umetnosti je bil imenovan univ. prof. dr. Rajko Nachtigal.

S sklicanjem narodne skupščine je močno oživelo politično življenje v Beogradu. Glavno zanimanje večinoma novemu predsedništvu skupščine. Klub poslancev JRZ o tem vprašanju še ni sklepal in zato se tudi še ne ve, kako bo sestavljeno novo predsedništvo. Tudi druga politična vprašanja, ki so v zvezi z novim zasedanjem skupščine, so še neresena.

Današnje seje narodne skupščine se bodo udeležili beograjski poslanci združene opozicije, ne pa tudi poslanci bivše HSS.

Tudi senat se sestane danes, da izvoli novo predsedništvo. Vladni klub senatorjev je sklenil, da bo kandidiral za predsednika senata ministra dr. Korošca, za podpredsednika pa dr. Koturja in dr. Miškulina.

Za veleposlanika je imenovan naš poslanik v Bukarešti Jovan Dučić, ki je torej prvi jugoslovanski veleposlanik.

Sreski podnačelnik v Varaždinu dr. Bratina je imenovan za sreskega načelnika v Starem Bečuju.

Zagrebski trgovci zahtevajo, da se pri podružnici Narodne banke v Zagrebu ustanovi odbor za uvoz blaga, kakršen je pri centrali v Beogradu. Ta odbor bi dajal uvozna dovoljenja vsem trgovcem na ozemlju zagrebske zbornice. S tem bi bilo vse poslovanje zelo poenostavljeno, a tudi kontrola bi bila učinkovitejša. — Tudi v Ljubljani bi se moral ustanoviti podoben odbor.

Kolektivna pogodba je bila v Splitu podpisana med pristaniškimi delavci in njih delodajalci.

Mestna občina v Novem Sadu namerava zvišati mestno uvoznino, dočim bi druge mestne davščine ostale nespremenjene.

Sedež občine Bloke v logaškem okraju se je z ukazom kralj. namestnikov prenesel iz Nove vasi v kraj Fara.

Trgovci! Visok zaslužek!

V Vašem lastnem interesu je, da v Vaši trgovini forsirate prodajo »AGA“ za masažo s smrekovim ekstraktom. — Nudim Vam najvišji možni zaslužek in posebna novoletna darila

Zahtevajte cenik!

„AGA“ za masažo
Samoprodaja za dravsko banovino
Dolinšek Vitomir
Celje